

**СОСТОЈБА СО ГРИП ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА,
СЕЗОНА 2023/2024
(13-та недела, до 31.03.2024)**

Неделни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

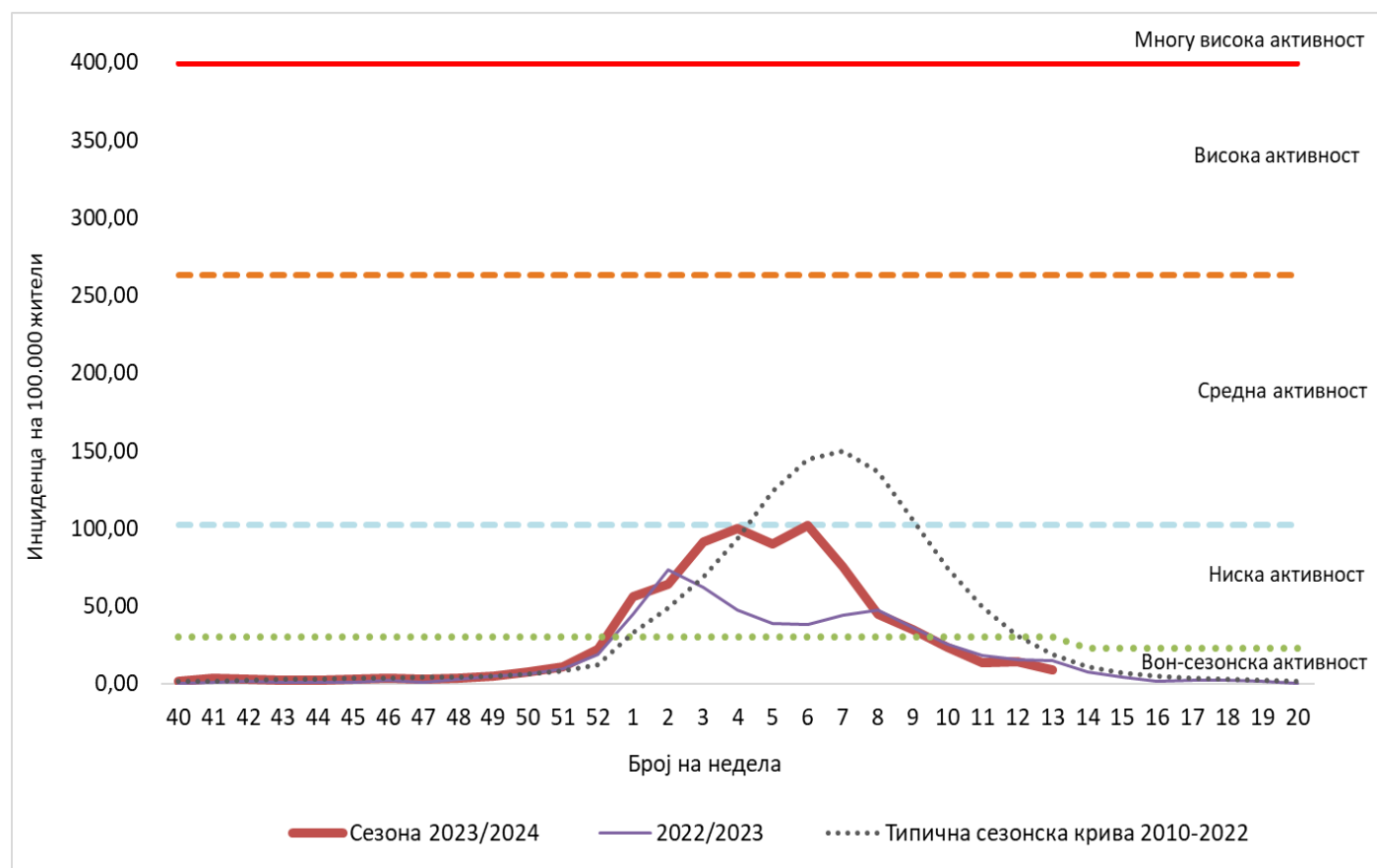
Во текот на **13-та недела** од 2024 година (25-31.03.2024), во Република Северна Македонија се пријавени **163 (I=8,9/100.000)** случаи на групни пријави за заболени од грип/заболувања слични на грип (ИЛИ), 38,5% помалку во споредба со претходната недела (n=265).

Бројот на пријавени лица оваа недела споредено со 13-та недела од минатата сезона (n=277) е намален за 41,2%, а во споредба со бројот за 13-та недела од типичната епидемиска крива (моделирана од последните 13 сезони) (n=342), намален е за 52,4% (Графикон 1).

Во текот на 13-та извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 37 материјали од рутинскиот надзор за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19 (SARS-CoV-2). Притоа, детектирани се 5 позитивни случаи на Influenza B/Victoria.

Пријавената инциденца е под неделната граница на сезонската активност на вирусот на грип (I=30,06/100.000), во рамките на ниска активност (Графикон 1).

Графикон 1. Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболените од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2023, сезона 2022/2023 и сезона 2023/2024

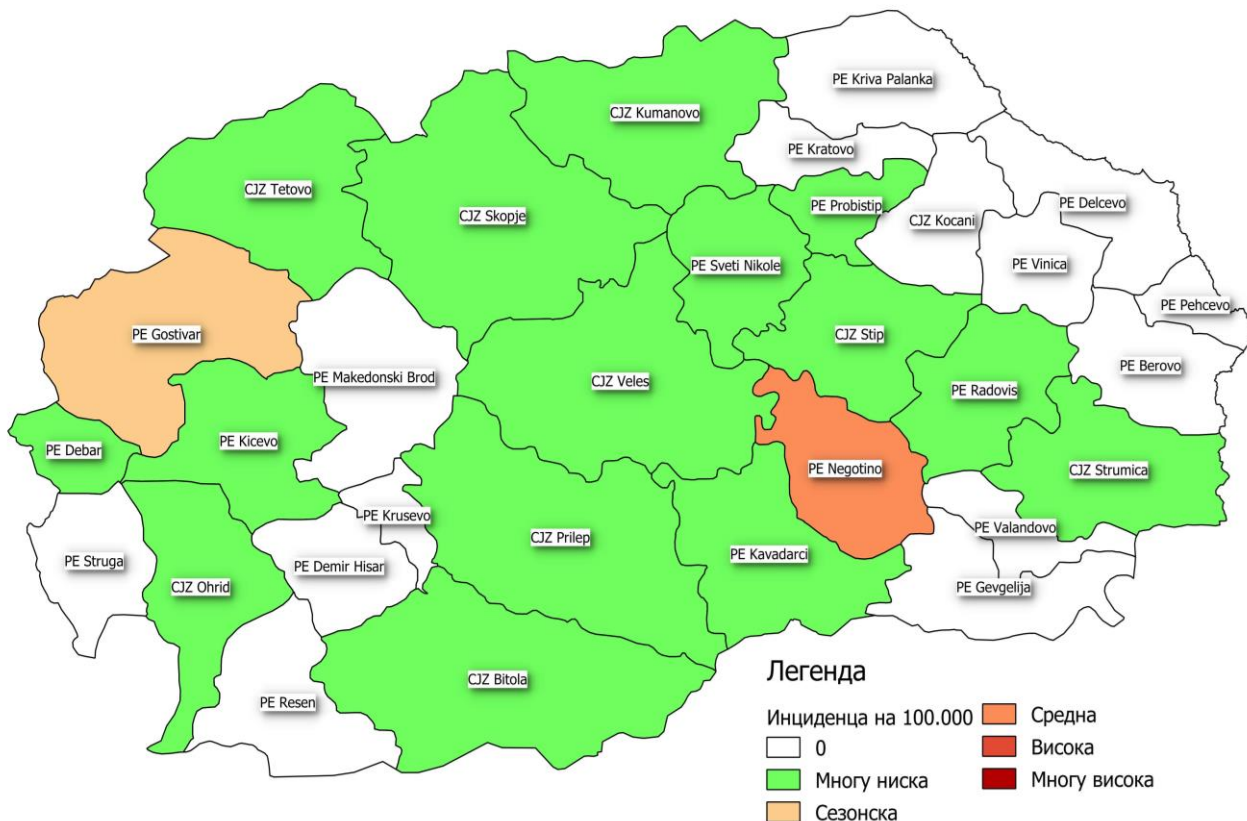

Во однос на возрастната дистрибуција, 111 лица се на возраст од 15-64 години, 31 е дете на возраст од 5-14 години, 12 се лица на возраст над 65 години и 9 се регистрирани кај деца на возраст од 0-4 години. Највисока инциденца (14,4/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 5-14 години.

Заболените се пријавени од 17 ЦЈЗ/ПЕ, во Гостивар – 35, Неготино – 25, Скопје и Битола – по 22, а во останатите, бројот на пријавени е ≤ 20 .

Во 15 извештајни единици кои пријавија случаи во текот на оваа недела се регистрира многу ниска, во 1 (Гостивар) сезонска, а во 1 (Неготино) средна активност на вирусот на грип (Картограм 1).

Картограм 1. Ниво на активност на грип според инциденца на 100.000 жители, 13 недела 2024

КУМУЛАТИВНИ ПОДАТОЦИ (рутински надзор над грип/ИЛИ)

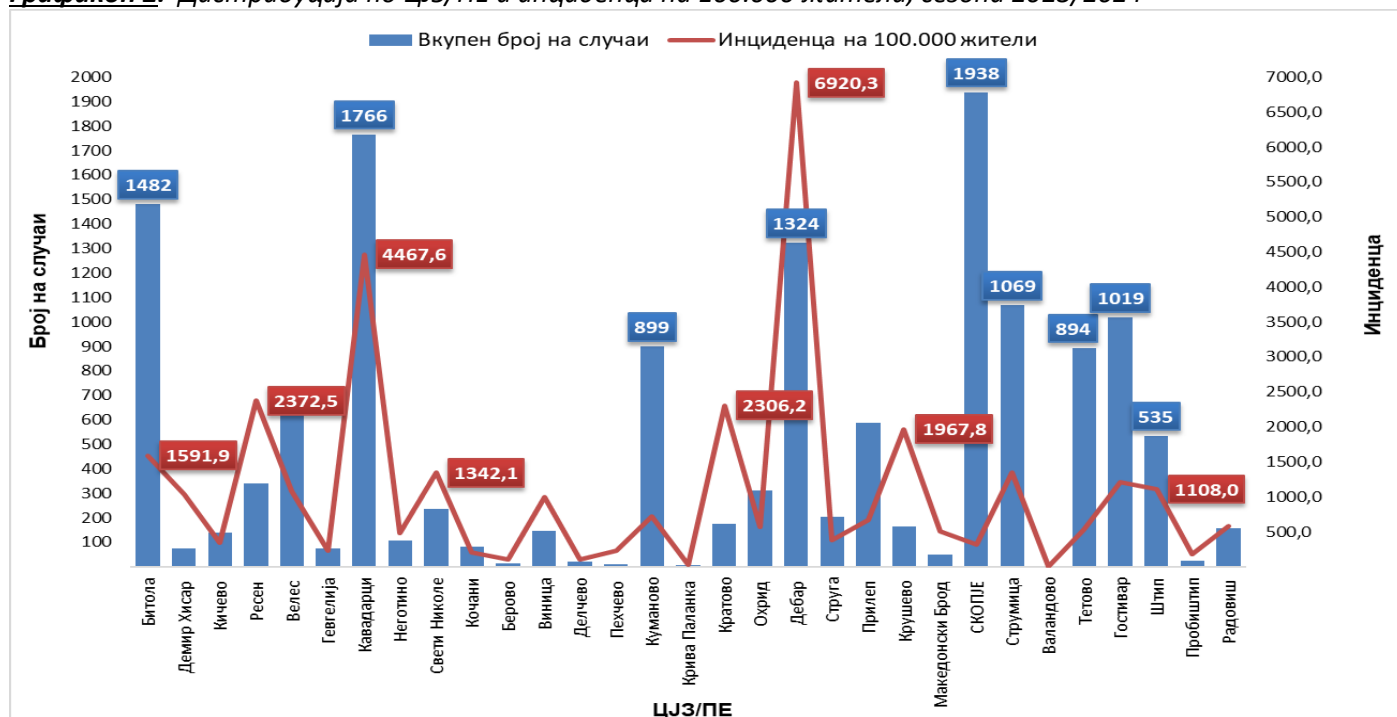
1. ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР

Во сезоната 2023/2024 вкупниот број на случаи на грип/заболувања слични на грип изнесува 14.490 ($I=788,9/100.000$).

Во споредба со истиот период од минатата сезона ($n=10.216$), бројот на пријавени случаи е зголемен за 41,8%, а во однос на моделот од последните 13 сезони ($n=20.881$) има намалување од 30,6%.

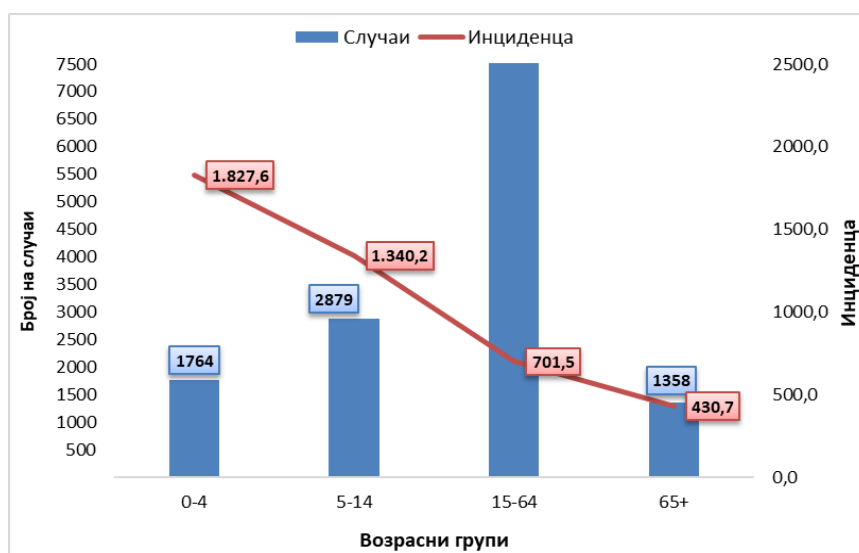
Кумулативно, заболениите се пријавени од сите 31 ЦЗ/ПЕ. Најголем број на заболени лица ($n=1.938$) се регистрирани на територијата на ЦЗ Скопје, додека највисока кумулативна инциденца ($6.920,3/100.000$) е регистрирана на територијата на ПЕ Дебар. (Графикон 2, Табела 1 во Прилог)

Графикон 2. Дистрибуција по ЦЗ/ПЕ и инциденца на 100.000 жители, сезона 2023/2024

Во однос на дистрибуцијата на заболениите по возрастни групи, најголем број на заболени се пријавени во возрастната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) – 8.489 случаи (58,6%), а највисока инциденца ($1.827,6/100.000$) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години ($n=1.764$). (Графикон 3, Табела 1 во Прилог)

Графикон 3. Дистрибуција по возрастни групи и инциденца на 100.000 жители, сезона 2023/2024

Дистрибуција на случаите од сезонски грип/ заболувања слични на грип по месеци (Графикон 4, Табела 1 во Прилог):

- октомври – 196 случаи или 1,4%
- ноември – 268 случаи или 1,8%
- декември – 829 случаи или 5,7%
- јануари – 5.716 случаи или 39,4%
- февруари – 6.373 случаи или 44,0%
- март – 1108 или 7,6%

Графикон 4. Дистрибуција по месеци, сезона 2023/2024

Во досегашниот тек на сезоната на грип, регистрирани се 14 починати лица асоцирани со грип, 7 од Скопје, 2 од Штип и по едно лице од Велес, Куманово, Неготино, Гостивар и Демир Хисар, седум од возрастната група на лица 15-64 години и седум од возрастната група на лица над 65 години, сите хоспитализирани, 12 со коморбидитети и сите невакцинирани против сезонски грип. Кај единаесет лица е докажан Influenza A(H1)pdm09, кај две - Influenza A – несубтипизиран и кај еден случај е докажан Influenza B/Victoria.

2. ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР (рутински надзор)

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 13-та недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 976 материјали од здравствените установи - од амбулантски и болнички лекувани пациенти за тестирање за присуство на вирусот на грип, од рутинскиот надзор. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2.

Детектирани се 154 позитивни случаи на грип: 118 Influenza A(H1)pdm09, 12 Influenza A(H3), 11 Influenza A – несубтипизиран, 12 Influenza B/Victoria и 1 Influenza B – неодредена линија.

Регистрирани се 20 позитивни случаи на SARS-CoV-2.

Од случаите со Influenza и КОВИД-19, кај три случаи од рутинскиот надзор е докажана истовремена инфекција.

Дополнително, регистрирани се 29 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV).

СЕНТИНЕЛ НАДЗОР НАД САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции)

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки. Сентинел САРИ надзорот се спроведува во 6 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за Инфективни болести и фебрилни состојби, УК за Детски болести, УК за Пулмологија и алергологија, ГОБ 8-ми Септември и УК за ццц) и една во Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО од 2014 година.

Од сентинел местата кои учествуваат, во 13-та недела пријавени се вкупно 35 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=11; 31,4%), се пријавени од УК за Инфективни болести и фебрилни состојби. Во однос на возрастната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=10; 28,6%) се пријавени од возрастната група од 5-14 години.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 213, од кои две лица се на интензивна нега. Од сите приеми, 16,4% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 44,4% се бележи кај возрастната група од 5-14 години.

Во 13-та недела, за лабораториско тестирање е доставен 31 материјал од пријавените САРИ случаи, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19. Од вкупно тестираните материјали (n=31), во 5 примероци е докажано присуство на Influenza B/Victoria и во еден примерок Influenza B – неодредена линија. Во еден примерок е докажан SARS-CoV-2. Тестирани се 24 материјали на респираторен синцицијален вирус, и ниту еден не е позитивен.

Кумулативно, пријавени се 1.066 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=337; 31,6%) се пријавени од надзорното место УК за Детски болести. Во однос на возрастната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=462; 43,3%) се пријавени од возрастната група од 0-4 години.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 5.153 од кои 54 лица се пријавени на интензивна нега. Од сите приеми, 20,7% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 38,1% се бележи кај возрастната група - лица над 65 години.

Вкупно регистрирани се 14 смртни случаи пријавени од САРИ местата: 5 лица од УК за Инфективни болести и фебрилни состојби, 4 лица од ГОБ 8-ми Септември, 3 од УК за Пулмологија и алергологија и 2 од КБ Штип. Починатите лица се од возрастната група од 30-64 години (n=8) и возрастната група – лица над 65 години (n=6). Кај девет од починатите лица докажано е присуство на Influenza A(H1N1)pdm09 и кај едно лице Influenza B/Victoria. SARS-CoV-2 е докажан само кај едно починато лице.

Кумулативно, за лабораториско тестирање доставени се 655 материјали од пријавените САРИ случаи. Во 79 примероци е докажана Influenza A(H1) pdm09, во 21 Influenza B/Victoria, во 18 Influenza A(H3), во 6 Influenza A – несубтипизиран и во 3 примероци Influenza B – неодредена линија. Регистрирани се 38 позитивни случаи на SARS-CoV-2.

Од САРИ примероците, 484 се тестирани за респираторен синцицијален вирус (RSV), од кои 116 се позитивни. Во 5 примероци е докажан Adenovirus, а во еден Enterovirus. Во 2 примероци се докажани истовремено присуство на респираторен синцицијален вирус (RSV) и Adenovirus. Во три примероци е докажано истовремено присуство на Influenza A(H1N1)pdm09 и SARS-CoV-2.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР (рутински+САРИ надзор) - Кумулативни збирни податоци

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 13-та недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 1.633 материјали од рутинскиот и сентинел САРИ надзорот. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2.

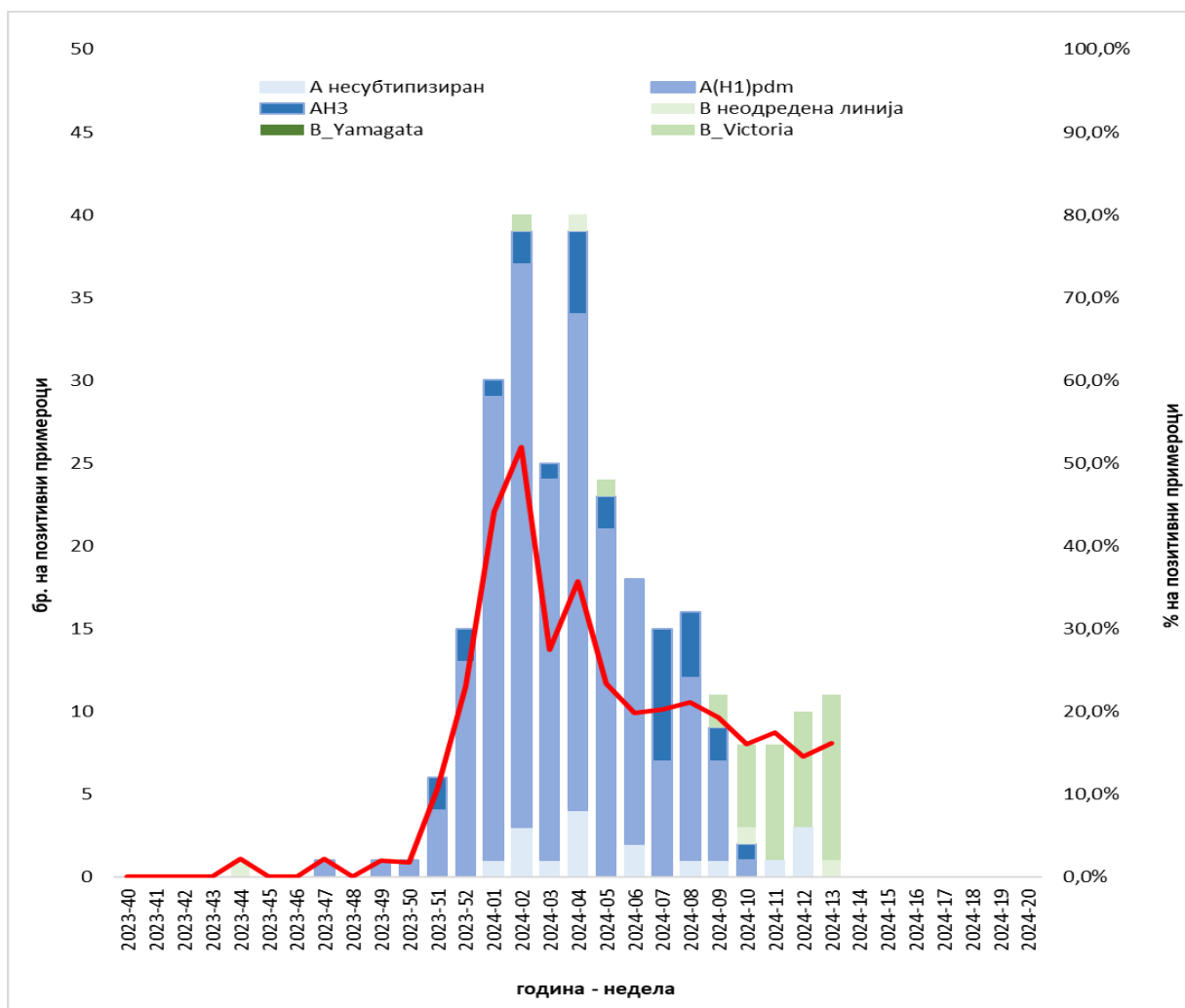
Детектирани се 281 позитивен случај на грип:

- **Influenza A – 244 (86,8%)**
 - Influenza A(H1)pdm09 – 197 (80,7%)
 - Influenza A(H3) – 30 (12,3%)
 - Influenza A – несубтипизиран - 17 (7,0%)
- **Influenza B – 37 (13,2%)**
 - Influenza B/Victoria – 33 (89,2%)
 - Influenza B – неодредена линија – 4 (10,8%)

Регистрирани се 58 позитивни случаи на SARS-CoV-2.

Од случаите со Influenza и КОВИД-19, кај 6 случаи е докажана истовремена инфекција (“flurona”). Дополнително, регистрирани се 145 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV) и 13 други респираторни вируси.

Графикон 5. Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2023/2024

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Се забележува стабилизирање на бројот на заболувања слични на грип, кој е во рамките на вон-сезонска активност. Резултатите добиени од вирусолошкиот надзор над инфлуенца покажуваат дека има регионална распространетост на вирусот на грип, а процентот на позитивност е над границата од 10%. Според податоците од САРИ надзорот, бројот на хоспитализации е на пониско ниво споредено со претходниот период.

Согласно податоците од рутинскиот и САРИ надзорот, Р.С. Македонија има регионална географска распространетост и низок интензитет на активноста на вирусот на грип.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорачува вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
 - Деца на возраст од 6-59 месеци
 - Лица постари од 6 месеци со хронични болести
 - Бремени жени, и
 - Здравствени работници.
- ❖ За сезоната 2023/2024, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 60.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 15.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for Influenza Vaccine Introduction).

На 25.10.2023 година започна вакцинацијата против сезонски грип. Вакцинацијата се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвива преку веб страната www.vakcinacija.mk.

Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 59.182 лица од ризичните категории на населението со бесплатни вакцини.

- ❖ Дополнителни 4.500 дози комерцијални вакцини се набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици.

Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 2.641 лица.

Заклучно со 13-та недела/2024 година, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 61.823 лица со бесплатна или комерцијална вакцина.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

*Извор: <https://erviss.org/>

Согласно извештајот на ERVISS објавен за 11-та недела 2024 година за активноста на вирусот на грип низ Европскиот регион на СЗО:

- Стапките на заболување слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се покачени над базичните нивоа во 15 од 33 земји и области на СЗО европскиот регион.
- Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, активноста на грипот останува широко распространета, но постојано се намалува. Активноста на SARS-CoV-2 и RSV се намали во последните 3 месеци, при што активноста на SARS-CoV-2 е стабилна на релативно ниски нивоа.
- На регионално ниво, хоспитализациите и приемот во одделите за интензивна нега поврзани со сите респираторни вируси постојано се намалуваат во текот на последниот месец. За RSV продолжуваат да се намалуваат додека SARS-CoV-2 се стабилизираше, по значителни намалувања во текот на претходните 3 месеци.
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел ПЗУ за изминатата недела беа Influenza A (66%) - A(H1)pdm09 (73%) и A(H3) (27%).
- Низ регионот, од примероците од пациенти од САПИ надзорот:
 - Процентот на детекција на вирусот на грип е 8% во споредба со 10% во претходната недела.
 - Позитивноста за SARS-CoV-2 е 3% во споредба со 3% претходната недела.
 - Позитивноста за RSV е 7% во споредба со 8% во претходната недела.

Од податоците за интензитет, една земја пријавила висок интензитет, 12 пријавиле среден, 16 пријавиле низок, а останатите пријавиле базичен интензитет.

Од податоците за географската распространетост, 20 пријавиле широка распространетост, 7 - регионална, 3 – локална, а 7 - спорадична.

Светската здравствена организација (СЗО) на 23.02.2024 ги објави препораките за вирусниот состав на вакцините против грип за сезоната на грип 2024-2025 година на северната хемисфера. Соопштението беше објавено на информативна сесија по 4-дневниот состанок за составот на вакцините против вирусот на грип. Состанокот се одржува двапати годишно, еднаш за јужната и еднаш за северната хемисфера.

СЗО ги организира овие консултации со советодавната група експерти составена од Центрите за соработка на СЗО и регулаторните лаборатории на СЗО за да ги анализираат податоците од надзорот на вирусот на грип генерирани од Глобалниот систем за надзор и одговор на грипот на СЗО (GISRS). Препораките издадени се користат од страна на националните регулаторни агенции за вакцини и фармацевтските компании за развој, производство и лиценцирање вакцини против грип за следната сезона на грип.

Периодичното ажурирање на вирусите содржани во вакцините против грип е неопходно за вакцините да бидат ефективни поради постојаната еволутивна природа на вирусите на грип, вклучувајќи ги и оние кои циркулираат и инфицираат луѓе.

СЗО препорачува **тривалентни** вакцини за употреба во сезоната на грип на северната хемисфера 2024-2025 година да го содржат следното:

Вакцини базирани на јајце

- an A/Victoria/4897/2022 (H1N1)pdm09-like virus;
- an A/Thailand/8/2022 (H3N2)-like virus; and
- a B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-like virus.

Вакцини базирани на клеточна култура или рекомбинантна основа:

- an A/Wisconsin/67/2022 (H1N1)pdm09-like virus;
- an A/Massachusetts/18/2022 (H3N2)-like virus; and
- a B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-like virus.

За четривалентни или рекомбинантни вакцини базирани на јајце или клеточни култури за употреба во сезоната на грип на северната хемисфера 2024-2025 година, СЗО препорачува вклучување на следната B/Yamagata lineage компонента:

- a B/Phuket/3073/2013 (B/Yamagata lineage)-like virus.

Оригиналната информација:

<https://www.who.int/news/item/23-02-2024-recommendations-announced-for-influenza-vaccine-composition-for-the-2024-2025-northern-hemisphere-influenza-season>

**Оддел за епидемиологија на заразни болести
Институт за јавно здравје**